

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถานศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน จึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการที่จะพัฒนาคนในสังคมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยที่จะส่งผลให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จได้นั้น มีอยู่หลายปัจจัย ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ระบบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาและผู้บริหาร เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในระดับสถานศึกษาว่า ภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรการบริหารคือ คน เงิน วัสดุ และวิธีการจัดการต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด สถานศึกษาควรดำเนินการในทิศทางใด เพื่อให้การบริหารการศึกษาในแต่ละองค์การศึกษาคำเนินการอย่างเรียบร้อยราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แนวปฏิบัติในการบริหาร ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 3-5)

เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางระบบการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา จึงจัดให้มีคณะกรรมการเพื่อให้บริหารโรงเรียน โดยโรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือประชาชนในท้องถิ่นมาร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงได้เกิดการรวมตัวของบุคลากรคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการโรงเรียน โดยเลือกจากผู้สนใจการพัฒนาการศึกษา เป็นผู้มีความประพฤติดี และมีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครูในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำทางศาสนา บุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้าราชการอื่น กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2539 โดยคณะกรรมการโรงเรียนมีหน้าที่อยู่หกประการ คือ ประการแรก กำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาของโรงเรียน ประการที่สอง ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ประการที่สาม ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนช่วยในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงินและวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งในและนอกห้องเรียน ประการที่สี่ รับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงาน

ตามแผนของโรงเรียนภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ประการที่ห้า ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและให้มีการบริการจากโรงเรียนให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และประการที่หก แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการโรงเรียนมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 1-10)

ทั้งนี้จากการดำเนินงานบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียนที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทของตนไม่เต็มที่ ซึ่งเป็นเพราะกรรมการส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง (ประกอบ คุณารักษ์ และคนอื่นๆ. 2531 : 42) กรรมการก้าวทำงานในหน้าที่ของโรงเรียนมากเกินไป เกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับผู้ปกครองในเรื่องการเรียนการสอน และการปกครองนักเรียน ทำให้เกิดปัญหาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งบ้านและโรงเรียนมองไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องติดต่อเกี่ยวข้องกัน อีกทั้งโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ประชาชนไม่ทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียนและไม่เกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกับชุมชน ยังเข้าใจว่างานพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น (ประไพ สุนทรมัจฉะ. 2536 : 12-13) อีกประการหนึ่งยังพบว่า ประชาชนและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก เป็นเพราะเศรษฐกิจและระบบราชการยังไม่เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจัง (บันลือ พุกกะวัน. 2528 : 19-24)

จากปัญหาในการบริหารการศึกษาในรูปของคณะกรรมการโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 เรียกคณะกรรมการชุดนี้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร และปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 4)

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนเดิมกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันหลายด้าน โดยคณะกรรมการสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่เพิ่มมากขึ้นจากคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนที่เห็นชัดเจนคือ มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการงานบุคคล การเสนอความคิดเห็นความชอบให้กับข้าราชการครู การกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา หรือการดำเนินการทางวินัย โดยบทบาทหน้าที่เหล่านี้เป็นแนวทางใหม่ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบปัจจุบันยังมีปัญหาในการปฏิบัติงานมาก และยังมีบทบาทน้อย (ปราโมทย์ กิ่งแก้ว. 2544 : บทคัดย่อ) แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและยังต้องมีการปรับปรุงบทบาทของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในหลายประการ (สุเมศวร์ พรหมมินทร์. 2544 : บทคัดย่อ)

ทั้งนี้ในปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีสาเหตุและระดับปัญหาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเพศ แม้ทางกฎหมายจะให้ความเสมอภาคในด้านเพศ แต่ในความเป็นจริงคงมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคทำให้เพศหญิงไม่สามารถที่จะทัดเทียมเพศชายได้ เช่นในเรื่องของสรีระ หรือภารกิจ ตามลักษณะของสังคมไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติว่าเพศหญิงจะต้องเป็นแม่บ้าน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ข้อ 6 ได้กำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการ โดยคำนึงถึงจำนวนสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด ประกอบกับข้อ 5 ในระเบียบนี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อย 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน เป็นองค์ประกอบ

ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากบุคคลหลากหลายสาขาอาชีพ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2543 ; อ้างใน ทรงศิลป์ศิริบุญญา. 2544 : 15-20) เป็นระเบียบคณะกรรมการฉบับแรกที่กำหนดในเรื่องดังกล่าวไว้

อนึ่งการที่คณะกรรมการประกอบด้วยหลายอาชีพ บางอาชีพอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาน้อย อาจมีผลเกี่ยวข้องกับระดับการปฏิบัติงาน ดังนั้นเพศและสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงถือเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น อาจมีปัญหว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศชาย อาจทำหน้าที่ในด้านการวางแผนได้ดีกว่าเพศหญิงหรือไม่ หรือเพศหญิงอาจทำหน้าที่การประชาสัมพันธ์ได้ดีกว่ากรรมการเพศชายหรือไม่ ดังที่ นริวรรณ พรหมขุม และคณะ (2537 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัย พบว่า กรรมการศึกษาไม่มีลักษณะเป็นตัวแทนของคนในชุมชนทั้งเพศ อายุ สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็มีความสำคัญซึ่ง พิทักษ์ จอมเมือง (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษที่มีสถานภาพต่างกัน โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติต่างๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประถมศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ หนังสือเวียน และนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีหน่วยงานในสังกัดทั้งหมด คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 1 แห่ง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 14 แห่ง สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ 4 แห่ง กลุ่มโรงเรียน 100 แห่ง โรงเรียน 578 โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8,850 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. 2545 : 3-6) โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทหน้าที่อันสำคัญยิ่งของต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ข้อ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 27-28) มาแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 บัดนี้การดำเนินการในรูปของคณะกรรมการดังกล่าวได้ผ่านมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องในการดำเนินงานอันจะ

นำไปสู่การหาทางแก้ไขต่อไป ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารการศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความต้องการที่จะศึกษาระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จะได้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามบทบาทหน้าที่ 11 ด้าน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีสถานภาพและเพศแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน

ปัญหาของการวิจัย

1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับใด
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพและเพศแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่
3. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มาจกสถานภาพและเพศแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามบทบาทหน้าที่ 11 ด้านในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 4)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็น โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 578 โรงเรียน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 8,850 คน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. 2545 : 24)
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 111 โรงเรียน คิดเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 1,665 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (ดังรายละเอียดในบทที่ 3)
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - ขนาดของโรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่
 - สถานภาพของกรรมการ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้บริหารสถานศึกษา
 - เพศ แบ่งออกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบข้อมูลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อเสนอในการปรับปรุง
ระบบการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปรับปรุงการบริหารงาน
ของโรงเรียนประถมศึกษาคต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543
2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก และ
แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
กาฬสินธุ์ ประกอบด้วย
 - 3.1 ผู้แทนผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียน
นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
 - 3.2 ผู้แทนครู ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหาร
สถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
 - 3.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน
หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะและมีที่ตั้งอยู่ในเขต
บริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

3.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

3.5 ผู้แทนศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่าหรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

3.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

3.7 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

4. ระดับการปฏิบัติงาน หมายถึง การได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ด้าน ซึ่งประเมินโดยมาตรฐานประมาณค่า ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert Type) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2525 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

6. สถานภาพ หมายถึง ประเภทหรือลักษณะหรือคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่แต่ละคนระบุในแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน

7. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่จัดการศึกษาดังแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 9